

İHMAL ve İSTİSMAR

ZEHRA KAHRAMAN
Uzman Psikolojik Danışman

4

ÜMRANIYE REHBERLİK ve
ARAŞTIRMA MERKEZİ

İhmal ve İstismar

İhmal; barınma, yeme-içme, eğitim, denetim, sevgi, tıbbi bakım gibi gereksinimlerin karşılanmaması ve yaşa uygun olan bakımın verilmemesidir. Çocuğun kötüye kullanımının en yaygın şeklidir.

İhmal Göstergeleri;

- Yalnız bırakma, tehlikelerden korumama
- Sık sık kazaya uğrama
- Uygun olmayan kişilerin bakımına bırakılma
- Terkedilme, evden kovulma, eve kabul edilmeme
- Eğitimin aksaması, tıbbi bakımının yerine getirilmemesi
- Eksik ve kötü beslenmesi, pis ve bakımsız olması
- Çocuğun konuşmasına izin verilmemesi
- Çocuğun küçük hatalarını bile ailesine söylemekten korkması
- İletişimde güçlük, sevgi ve ilgi açlığı, madde kullanımı vb.

İstismar; Çocukların, bakımını yapan kimseler

ve diğer yetişkinler tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen ya da beden veya ruh sağlığına zarar veren, kaza sonucu olmayan durumlarla karşı karşıya bırakılmasıdır.

İstismar Türleri:

-Fiziksel İstismar: Dövme, yanıklar, kesici travmalar, asfiksi (nefes almasını engelleme), boğulma, zehirlenmeler, ısırılma.

-Duygusal İstismar: Sistemli bir şekilde çocuğun aşağılanması ve görmezden gelinmesidir. En sık görülen ancak en zor fark edilen istismar türüdür. Reddetme, aşağılama, umursamama, yıldırma, yoksun bırakma, davranış bozuklukları sergilemesine göz yumma duygusal istismarın türleridir.

-Ekonomik İstismar: Çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretle, iş gücü olarak çalışması veya çalıştırılması olarak tanımlanmaktadır.

-Cinsel İstismar: Çocuğun, bir erişkin tarafından cinsel isteklerinin doyumunu için kullanılması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır.

Cinsel İstismar Türleri:

- Teşhircilik
- Röntgencilik
- Sözlü taciz
- Uzayan, aşırı biçimde öpme, okşama
- Çocuğa pornografik yayınlar izlettirme
- Çocuğun yetişkinin cinsel organına dokunmaya zorlanması
- Her türlü cinsel ilişki
- Çocuğun fuhuşa teşvik edilmesi

Cinsel İstismara Uğrayan Çocuğun Tepkileri

Çocuğun algı ve tepkileri, istismara uğradığı yaşa ve bulunduğu sosyo-kültürel seviyeye göre değişim gösterebilir. Bununla beraber genellikle ilk olarak çok korkup içine kapanır. Hemen sonrasında suçluluk, kaygı ve öfke duygularıyla birlikte ağır depresyon belirtileri gösterebilir.

Çocuk kendisine yapılan cinsel istismarın nedenini ve boyutunu kavrayamayabilir, bu konuyu nasıl ifade edeceğini bilemeyebilir ya da kendisine inanmayacaklarını düşünebilir. Bu nedenlerle istismarı paylaşmaya cesaret edemeyebilir.

Kendisini baskı altında hisseden çocukta bir süre sonra birtakım belirtiler görülebilir.

Cinsel İstismara Uğrayan Çocuklar Ne Tür Belirtiler Gösterebilir?

Küçük çocuklarda;

- Mutsuzluk, kaygı
- Hiçbir teşhis konulamayan karın ağrıları, baş ağrıları veya benzeri bedensel şikayetler,
- Depresyon, yıkıcı davranışlar, fobik tepkiler, ağlama ve bağırma şeklinde öfkeli reaksiyonlar
- Uzun dönemde yaşanan travmanın zihinde tekrar anımsanmasına bağlı olarak ses ve görüntüler ile olayların tekrar geri dönüşlü olarak canlanması (Travma sonrası stres bozukluğu)
- Anneye ya da bakıcıya aşırı bağımlılık geliştirme
- Belli insanlarla olmayı ve belli yerlere gitmeyi reddetme
- Arkadaşlardan uzaklaşma, yalnız kalmayı tercih etme
- Uyku düzeninde bozulma, kabuslar, çılgınlık atarak uyanma, uyuyamama
- Gece işemeleri, parmak emme vb.

Ergenlerde;

- Arkadař iliřkilerinin bozulması
- Benlik algısına ilişkin sorunlar
- Saldırganlık
- Okul başarısında dūřme, okuldan kaçma
- Dikkat sorunları
- Teşhis konulamayan baş ağruları, mide bulantıları ya da benzeri bedensel Şikayetler
- Gūvensizlik
- Mutsuzluk, keyifsizlik
- Depresyon
- İntihar giriřimleri ya da dūřūnceleri
- Madde ya da alkol kullanma
- Őz bakımın ihmal edilmesi
- Yeme ve uyku bozuklukları
- Cinsellięe, hamileliğe ya da cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı ani ve aşırı ilgi
- Cinsel içerikli davranıřlarda bulunma

Öğretmene Öneriler

Öğretmen okulda öğrencisi ile ilgili cinsel istismar durumuyla karşılaştığında mutlaka okul rehber öğretmeni ile iletişime geçerek, ilgili kişilerle işbirliği yaparak; yasal sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır.

İhmal ve istismar durumları karşısında okulda çalışan tüm personelin konuyla ilgili hukuksal boyutu bilmeleri önem taşımaktadır.

Çocuğun istismar edilmesi durumunda; durumdan haberdar olan herkes, çocuğun anne-babası, kanuni temsilcisi, vasisi, öğretmeni, muayene eden doktor, komşular, akrabalar, çocuğun kendisi Cumhuriyet Savcılığı'na bildirimde bulunabilirler. Bildirimler savcılık dışında herhangi bir polis birimine de yapılabilir. Çocuklarla ilgili işlemleri yürütmek üzere emniyet teşkilatı içinde ayrı bir birim olarak illerde Çocuk Şubesi, ilçelerde Çocuk Büro Amirliği'ne başvurulabilir. Korunmaya muhtaç bir çocuğun varlığı halinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bildirimde bulunulabilir.

Bildirim Yükümlülüğü

Kanun, bazı kişilerin görevleri sırasında bir suç

işlendiğini öğrenmeleri halinde, bu durumu ilgili makamlara bildirmelerini zorunlu tutmuş ve bildirmemeleri halinde cezalandırılmaları konusunda düzenleme getirmiştir. Örnek olarak bir öğretmen, öğrencisinin aile içinde veya okulda fiziksel ya da cinsel istismara uğradığını öğrendiği anda, ilgili makamlara başvuruda bulunmak zorundadır. Başvuruda gecikmesi, çocuk için zarar doğuracağından cezanın tespitinde etkili olacaktır.

Bu husus TCK'nın 279. maddesinde düzenlenmiştir. "Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Çocuğun ruh sağlığı düşünülerek; cinsel istismara uğrayan çocuğun farklı kişiler tarafından sürekli ifadesinin alınmasına müsaade edilmemeli. Uygun zamanda, bu konuda bilgisi olan rehber öğretmen, psikolog veya çocuk şube birimleri sürece girdikten sonra ifadesi alınmalıdır. Çünkü, çocuklardan sürekli aynı olayı anlatmalarını istemek, onları olumsuz etkileyecektir.

Çocukları Cinsel Taciz ve İstismardan Koruma

En Fazla Risk Altında Olan Çocuklar :

- * Savunmasız görünen
- * Çekingen
- * Yaşına göre küçük gösteren
- * Çok güvenilir
- * Sevgi ve şefkat arayan
- * Yalnız ya da yakınını yeni kaybetmiş
- * Kendine güveni az
- * Sindirilen
- * Engelli ya da iyi iletişim kurulamayan
- * Koruma altında ya da evden uzak
- * Daha önce istismar mağduru olan

Vurgulanması Gereken Mesajlar :

- * Tanıdığın biri olsa bile, bir yere gitmeden ya da birinin arabasına binmeden önce her zaman ilk olarak ebeveynlerine sormalısın.
- * Tanıdığın biri olsa bile, birinden bir şey kabul etmeden önce her zaman ilk olarak ebeveynlerine veya güvendiğin bir yetişkine sormalısın.
- * Tek başına oynamaya çıkma ve yanında kimse olmadan bir yere gitme.
- * Her zaman çocuğun adını, adresini, telefon numarasını ve ebeveynlerinin adını bildiğinden emin olun.
- * Biri sana dokunmaya çalıştığında ya da seni rahatsız edecek şekilde davrandığında doğru olan şey "hayır" demek ve o ortamdan uzaklaşmaktır.
- * Korku, rahatsızlık ya da kafa karışıklığı yaşadığında mutlaka anne veya babanla paylaş.
- * Unutma ki "hayır" demenin hiçbir sakıncası yok. Sen güvende olma hakkına sahipsin.

Ebeveynlerin Yapması Gerekenler :

- *Her zaman çocuğunuzun nerede olduğunu bilin.
- *Her zaman kimlerle olduğunu ve ne zaman döneceğini bilin.
- *Çocuklarınız için zaman ayırın.
- *Çocuklarınıza şeker, para, pahalı hediyeler, filmler veya bilgisayar oyunları vererek onların sevgisini kazanmaya çalışan kişilere karşı uyanık olun.
- *Çocuğunuza bakan kişi hakkında bilgi sahibi olun.
- *Çocuklarınızla “uygun” “kötü” “iyi” dokunuşlar hakkında konuşun.
- *Yanlış olduğunu hissettikleri ya da onları korkutan herhangi bir şeyi reddetme konusunda kendilerine güvenmeyi öğretin.
- *Çocuk istismarı hakkında güvenilir kaynaklardan bilgi toplayın.
- *Çocuklarınızla açık, güvenilir ve iyi bir ilişki kurun.
- * Her zaman onların korku ve endişelerini dikkatlice dinleyin.
- *Çocuğunuza anormal derecede ilgi gösteren birine karşı uyanık olun.
- *Çocuklarınızla sizin kontrolünüz dışında temas kuran kişilere karşı uyanık olun.

Çocuklara Yönelik Online Güvenlik Kuralları

Online güvenlik kuralları çocuklara mutlaka net bir şekilde aile ve okul tarafından öğretilmelidir. Sanal ortamlardaki tüm yazışmaların, fotoğrafların silinse bile tamamen ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığı bildirilmelidir.

Gerçek yaşantıda olduğu gibi sanal ortamda da herkesin yaptığı her türlü işlemin yasal sorumluluğu olduğu hatırlatılmalıdır.

*Kişisel detayları, fotoğrafları ya da diğer bilgileri vermeyin. (ailenize ilişkin bilgiler, telefon numaraları, nerede yaşadığınız, gittiğiniz okul vb.)

* Diğer insanların yüzlerine bakarak aldanmayın.

*Ebeveylere söylemeden, onlardan izin almadan ve yanınızda güvenilir bir yetişkin olmadan daha önce internette görüştüğünüz biriyle asla buluşmaya karar vermeyin.

*Her zaman başka insanların da bulunduğu herkese açık alanlarda kalın.

*Gönderen kişiyi tanımadığınız ve ona güvenmediğiniz sürece bir bağlantıyı ya da yüklenen dosyayı açmayın.

*Rahatsız olduğunuz bir şeye asla online cevap vermeyin.

ÜMRANIYE REHBERLİK ve
ARAŞTIRMA MERKEZİ

ADRES: Necip Fazıl Mah. Kemerdere Mevkii
Zarafet Sk. No:4 Yukarı Dudullu
Ümraniye/İSTANBUL

TELEFON: (0216) 508 11 37
BELGEGEÇER: (0216) 508 11 32